

KÜNYE:

T.C. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

Doç. Dr. Mustafa AYDIN

İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyet
Başkanı

Prof. Dr. Yadigar İZMİRLİ

İstanbul Aydın Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Zafer ASLAN

İstanbul Aydın Üniversitesi Rektör Yardımcısı
İstanbul Aydın Üniversitesi Araştırma Merkezleri
Koordinatörü

Dr. Öğr. Üyesi Murat JANE

Global Barış ve Demokrasi Araştırma Merkezi
Müdürü

Ar. Gör. Onur YILMAZ

Global Barış ve Demokrasi Araştırma Merkezi
Müdür Yardımcısı

T.C.
İstanbul Aydın Üniversitesi

**GLOBAL BARIŞ VE
DEMOKRASİ
ARAŞTIRMA MERKEZİ
GLOBDEM**

MAYIS-HAZİRAN-TEMMUZ/2021

Sayı: 3

Yayına Hazırlayan
ONUR YILMAZ

Global Barış ve Demokrasi Araştırma Merkezi

RUSYA-UKRAYNA İLİŞKİLERİ: KARADENİZ ve AZAK DENİZİ BÖLGESİNİN GELECEĞİ ULUSLARARASI WEBİNARI

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün ve Global Barış ve Demokrasi Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen uluslararası webinar "Russia-Ukraine Relations: The Future of Black Sea and Azov Sea Region" adıyla gerçekleştirildi.

Üniversitenin resmi YouTube kanalından canlı yayınlanan webinarın moderatörlüğünü İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Ragıp Kutay Karaca ve Global Barış ve Demokrasi Araştırma Merkezi Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Murat Jane gerçekleştirdi.

İAÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ve Global Barış ve Demokrasi Araştırma Merkezi (GLOBDEM)'nin düzenlediği ve Diploması Araştırmaları Merkezi'nin (DARD) katkı verdiği "Russia-Ukraine Relations: The Future of Black Sea and Azov Sea Region" webinarında Karadeniz ve Azak Denizi bölgesindeki gerilimlerin nedenleri ele alındı. Ukrayna, Rusya, NATO, Avrupa Birliği ve bölge ülkelerinin buradaki politikalarına ve krizdeki yerlerine değinilen webinarında krizin aşılmasının tarafların ortak müzakere yollarını bulabilmeleriyle paralel olduğuna dikkat çekildi.

With The Contribution of DARD, Organized by Istanbul Aydın University Institute of Graduate Studies & Global Peace and Democracy Studies Research Center

Russia-Ukraine Relations: The Future of Black Sea and Azov Sea Region

 Moderator Prof. Dr. Ragıp Kutay Karaca Director of Institute of Graduate Studies, IAÜ	 Moderator Asst. Prof. Dr. Murat Jane Director of GLOBDEM Political Science and IR Department, IAÜ	 Speaker Prof. Dr. Gray Seymour Derman Norwich University Department of Public Relations and Publicity	 Speaker Assoc. Prof. Dr. Algeton Yelkova Hercules University School of Law and Social Sciences
 Speaker Assoc. Prof. Dr. Salim Mihan Narvaaz University School of Law and Social Sciences	 Speaker Asst. Prof. Dr. Cristian Whale Loughborough University, Diplomacy and International Governance	 Speaker Asst. Prof. Dr. Yelga Biletika Kazakh University, International Relations Department	 Speaker Mr. Nariman Utidzev Director of the Georgian Institute of Geostategy
 Speaker Mr. Maksym Viktorchenko Consul, The Consulate General of Ukraine in Istanbul			

04.06.2021

18.00 18.00

21.00 16.00

YouTube **CANLI WEB YAYINI**
istanbulaydinuniversity
www.aydin.edu.tr
diplomasarastirmalari.org.tr @dard2018

Global Barış ve Demokrasi Araştırma Merkezi

KİTAP BÖLÜMÜ/MAKALE

Global Barış ve Demokrasi Araştırma Merkezi Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Murat Jane'nin yazarlığını yaptığı "Soğuk Savaş Sonrası Dönem 'de Türkiye-Rusya Federasyonu İlişkilerinde Kafkasya'nın Yeri ve Önemi" isimli kitap bölümü Türkiye-Rusya İlişkileri: Dünü, Bugünü ve Yarını" isimli kitapta yayımlanmıştır.

SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÖNEM'DE TÜRKİYE-RUSYA FEDERASYONU İLİŞKİLERİNDE KAFKASYA'NIN YERİ VE ÖNEMİ

Murat JANE*

GİRİŞ

Kafkasya, dünya tarihinde Osmanlı İmparatorluğu, Rus Çarlığı, Safeviler, Moğollar ve Bizans İmparatorluğu gibi pek çok aktörün güç mücadelesine sahne olmuştur. Orta Asya, Ortadoğu ve Karadeniz'i birbirine bağlayan, jeopolitik açıdan önemli bir bölge olan Kafkasya, 19. yüzyılın ikinci çeyreği itibarıyla Rus Çarlığı'nın hegemonyasına girmiş, 1917-1922 yılları arasındaki beş yıllık dönem haricinde 20. yüzyıl boyunca da Rus hakimiyetinde kalmıştır. Bölge 1991 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin dağılmasından sonra Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ve Avrupa Birliği (AB) gibi bölge dışı; Türkiye ve İran gibi bölgesel aktörlerin güç mücadelesine açık hale gelmiştir.

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle "Yeni Büyük Oyun"un yaşandığı önemli bölgelerden biri olan Kafkasya'da Türkiye ve Rusya Federasyonu (RF) arasındaki bölgesel rekabet köklü tarihsel arka planıyla da dikkat çekmektedir. Günümüzde de bu iki devlet Azerbaycan-Ermenistan ilişkileri ve bölgeden geçen boru hatlarının güzergahı gibi rekabet alanlarında karşı karşıya gelmekte ve bölgesel sorunların çözümünde önemli roller oynamaktadır. Çalışmamız bölgenin iki önemli aktörü olan Türkiye ve RF'nin dış ilişkilerini, diplomatik manevralarını, beklenti ve vizyonlarını 1991-2020 yılları arasında karşılaştırmalı olarak analiz ederek konuya ilişkin literatüre katkı yapmayı amaçlamaktadır.

* Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İİBF Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, İAÜ GLOBDEM Müdürü, muratjane@gmail.com

Global Barış ve Demokrasi Araştırma Merkezi

KİTAP BÖLÜMÜ/MAKALE

Global Barış ve Demokrasi Araştırma Merkezi Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Murat Jane kaleme almış olduğu ‘‘Azak Denizi ve Kırım’ın Önemi: Türkiye ve Rusya Federasyonu’nun Politikalarının Karşılaştırmalı Analizi (1991-2021)’’ isimli kitap bölümü ‘‘100. Yılında Türkiye-Rusya İlişkileri: Çok Taraflı Gelişmeler, Karşılıklı Etkileşimler’’ isimli kitapta yayımlanmıştır.

AZAK DENİZİ VE KIRIM’IN ÖNEMİ: TÜRKİYE VE RUSYA FEDERASYONU’NUN POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ (1991- 2021):

Murat JANE*

GİRİŞ

Azak Denizi ve Kırım tarih jeostratejik açıdan önemli olmuş ve pek çok aktörün ilgisini çekmiştir. Ancak bölge, 2014 yılında Rusya Federasyonu (RF) nun Kırım’ı ilhakı ve Ukrayna’nın doğusundaki RF yanlısı ayrılıkçılara verdiği destekten sonra uluslararası sistemin gündemine yeniden gelmiş, bu gelişme ‘‘Yeni Soğuk Savaş’’ ve ‘‘İkinci Yalta Süreci’’ tartışmalarını beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda RF’nin bölge politikaları sadece RF-Batı arasındaki ilişkilerini değil, Karadeniz bölgesel alt sisteminde, Türkiye-RF ilişkilerini de etkilemiştir. Genel ve tarihsel perspektiften bakıldığında ise Türklerle Ruslar arasında Azak Denizi ve Kırım’ın gündemi Soğuk Savaş Dönemi’yle sınırlı kalmamıştır. Zira Moskova Knezliği-Altın Orda, Osmanlı-Moskova Knezliği/Rus Çarlığı, Türkiye-SSCB ve Türkiye-RF ilişkilerinde Azak Denizi, Kırım ve Karadeniz hep önemli yer tutmuştur.

Çalışmamızda Türkiye-RF ilişkilerinde Azak Denizi ve Kırım; Montrö dengesi, RF’nin bölgeye yönelik NATO ve AB genişlemelerine tepkileri, Türkiye’nin NATO-RF arasında kurmaya çalıştığı denge, iki aktör arasındaki işbirliği ve rekabet alanlarının Azak Denizi ve Kırım’daki gelişmelere olan etkisi çerçevesinde değerlendirilip, tarihsel perspektifte analiz edilecektir.

* İstanbul Aydın Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Dr. Öğretim Üyesi, İAU GLOBDEM Müdürü, muratjane@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2409-131X